

ЕЛЕКТРОННЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
Департамент фінансового моніторингу

Небанківським фінансовим
установам, які здійснюють переказ
коштів у національній валюті без
відкриття рахунків (згідно з
переліком)

Про критерії для виявлення
клієнтів, фінансові операції на
користь яких містять ознаки фіктивності

Національний банк України, керуючись нормами, передбаченими пунктом 1 частини першої та пунктом 2 частини другої статті 14 Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” (далі – Закон), повідомляє таке.

Згідно з вимогами Закону платіжні організації, учасники чи члени платіжних систем (далі – небанківські фінансові установи) як суб’єкти первинного фінансового моніторингу зобов’язані здійснювати ідентифікацію, верифікацію клієнта (представника клієнта), вивчення клієнта та уточнення інформації про клієнта у випадках, встановлених законом, забезпечувати у своїй діяльності управління ризиками та розробляти критерії ризиків, проводити аналіз відповідності фінансових операцій, що проводяться клієнтом, наявній інформації про зміст його діяльності та фінансовий стан з метою виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу.

За результатами опрацювання виявленої під час здійснення нагляду інформації, Національний банк України виявив ряд ознак, які, на думку Національного банку, можуть свідчити про здійснення на користь клієнтів небанківських фінансових операцій, ділові відносини з якими оформлені в письмовій формі, фінансових операцій, що містять ознаки фіктивності (далі – фінансові операції, на користь яких містять ознаки фіктивності). Перелік критеріїв для виявлення клієнтів, фінансові операції на користь яких містять ознаки фіктивності, наведений в Додатку до цього листа.

З метою попередження, обмеження та/або зниження до прийняттого рівня ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, рекомендуємо небанківським фінансовим установам перевіряти, зокрема, на предмет виявлення клієнтів, фінансові операції на користь яких містять ознаки фіктивності, як існуючих клієнтів, так і нових клієнтів, приділяючи їм особливу увагу на етапі встановлення ділових відносин, що оформлені в письмовій формі. З цією метою, на думку Національного банку України, доцільно налагодити співпрацю між працівниками, які відповідають за напрями діяльності з питань фінансового

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Береза Ігор Володимирович

Сертифікат 1A15A67BC8E82F4C04000009FC00000D3AF0100

Дійсний до: 30.05.2018 9:38:43

Національний банк України

25-0008/10705 від 21.02.2018

моніторингу та тими, до компетенції яких належить встановлення ділових відносин, з залученням у разі необхідності служби безпеки (за наявності), проведенням перевірки з виїздом за місцезнаходженням клієнта.

Окремо зауважимо, що наявність у клієнта одного або кількох критеріїв, що містяться у Додатку до цього листа, не означає, що фінансові операції на користь цього клієнта є фіктивними. Але у таких випадках небанківським фінансовим установам рекомендується провести аналіз діяльності такого клієнта на предмет підтвердження або спростування відповідних підозр. При цьому, клієнт може мати як один критерій, так і декілька взаємопов'язаних між собою критеріїв.

Разом з цим, якщо наявної інформації недостатньо для здійснення аналізу небанківські фінансові установи можуть скористатися наданим законодавством правом на подання запиту до державних органів та/або державних реєстраторів.

Так, відповідно до частини шостої статті 9 Закону суб'єкт первинного фінансового моніторингу має право витребувати, а державні органи, державні реєстратори зобов'язані протягом десяти робочих днів з дня отримання запиту надати відповідно до законодавства інформацію, що стосується ідентифікації та/або що необхідна для вивчення клієнта, уточнення інформації про нього або проведення поглибленої перевірки клієнта. Зазначена інформація подається безоплатно. Порядок подання інформації визначається Кабінетом Міністрів України.

За результатами проведеного аналізу інформації про клієнта (у тому числі, отриманої від державних органів та/або державних реєстраторів) небанківська фінансова установа матиме можливість підтвердити або спростувати підозри, щодо здійснення на користь клієнта фінансових операцій, які містять ознаки фіктивності.

У випадках, якщо небанківська фінансова установа встановила, що на користь клієнта здійснені фінансові операції, які містять ознаки фіктивності, рекомендуємо встановити такому клієнту неприйнятно високий ризик та використати законодавчо закріплене право відмови в підтриманні ділових відносин (у тому числі шляхом розірвання ділових відносин) або встановленні ділових відносин на підставі статті 10 Закону з наданням відповідної інформації до Державної служби фінансового моніторингу України.

Додаток: перелік критеріїв для виявлення клієнтів, фінансові операції на користь яких містять ознаки фіктивності - на 3 арк.

Директор Департаменту
фінансового моніторингу

І. В. Береза

Перелік критеріїв для виявлення клієнтів, фінансові операції на користь яких містять ознаки фіктивності

№ з/п	Назва ознаки	Зміст ознаки
1.	Основний вид діяльності – оптова торгівля	<p>1. Основний вид діяльності клієнта згідно з установчими документами – неспеціалізована оптова торгівля, та/або наявний широкий перелік зареєстрованих видів діяльності, які характеризуються окремою специфікою діяльності.</p> <p>2. Клієнт найчастіше не є виробником товару, а виступає посередником, зокрема, здійснює купівлю та продаж різних груп товарів.</p>
2.	Період існування клієнта	Короткий період існування (провадження діяльності), який, як правило, не перевищує податкового звітного періоду (наприклад, квартал) для уникнення перевірок контролюючими органами
3.	Місцезнаходження	1. Місцезнаходження клієнта відповідно до відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб фізичних осіб-підприємців та громадських формувань є адресою, яка є місцем реєстрації значної кількості юридичних осіб, та/або такий суб'єкт господарювання не знаходиться за місцем державної реєстрації.
4.	Офшорний статус засновника/учасника	1. Засновники клієнта є особами з місцем реєстрації у країні, що має офшорний статус, що може свідчити про те, що особи, які є кінцевими бенефіціарними власниками (контролерами), можуть приховувати свою причетність до цього клієнта, використовуючи послуги, пов'язані з приховуванням причетності до бізнесу (номінального сервісу).
5.	Зміни в діяльності	<p>1. Часті зміни в установчих документах клієнта, зокрема, пов'язані із зміною його найменування, структури власності та керівників.</p> <p>2. Наявні випадки зміни напрямів діяльності клієнта у разі придбання існуючої компанії (у тому числі зі значним обсягом кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги) з метою приховання незаконної діяльності.</p>
6.	Невідповідність ресурсів обсягам здійснюваної діяльності	<p>1. У штаті клієнта працює одна або декілька осіб.</p> <p>2. Керівником, бухгалтером та засновником клієнта є одна й та сама особа.</p> <p>3. Обсяг грошових коштів, сплачених на користь клієнта, складає мільйони гривень.</p> <p>4. Купівля-продаж цінних паперів, емітент яких включений до списку емітентів, що мають ознаки фіктивності («сміттєві» цінні папери) тощо.</p>

7.	«Дроблені» розрахунки та використання у шахрайських діях	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розрахунки з використанням дроблення сум фінансових операцій. 2. Використання небанківських фінансових установ в шахрайських діях (наприклад, сплата «державного мита» за «виграний автомобіль»).
8.	Спільний зв'язок діяльності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Декілька клієнтів небанківської фінансової установи мають спільну адресу електронної пошти, поштову адресу та/або номери контактних телефонів; 2. Такі клієнти можуть мати спільних керівників та довірену особу, яка проводить фінансові операції за допомогою небанківської фінансової установи. <p>Крім того, засновник/кінцевий бенефіціарний власник/керівник клієнта може бути одночасно засновником/кінцевим бенефіціарним власником/керівником у багатьох інших компаніях, які в тому числі мають ділові відносини з небанківською фінансовою установою.</p>
9	Негативна інформація	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наявність стосовно клієнта та/або його керівників/представників/власників щодо кримінальних проваджень з розслідування злочинів у сфері господарської діяльності, отриману банком від: <ul style="list-style-type: none"> - правоохоронних органів; - Державної служби фінансового моніторингу України; - Єдиного державного реєстру судових рішень; - засобів масової інформації, в тому числі мережі Інтернет; - юридичних осіб/державних органів.
10.	Підроблені документи та неправдива інформація	<ol style="list-style-type: none"> 1. Реєстрація клієнта на підставну (неіснуючу) особу; 2. За підробленими, втраченими або викраденими документами, документами померлих осіб; 3. За неіснуючою (вигаданою) адресою; 4. Наявність в установчих документах-неправдивих даних про засновників і керівників клієнта.
11.	Керівник належить до соціально вразливих верств населення або є особою яка зареєстрована на непідконтрольній Україні території	<ol style="list-style-type: none"> 1. Призначення на посаду керівника клієнта особи: <ul style="list-style-type: none"> - яка належить до соціально вразливих верств населення (студенти, пенсіонери, тимчасово непрацюючі, знаходяться в декретній відпустці тощо); - реально існуючого громадянина із специфічним соціальним статусом (малозабезпечені тощо); - осіб молодого (до 20 років) чи похилого віку (після 75 років); - яка зареєстрована на непідконтрольній Україні території (зона АТО, Крим)
12.	Надання особі права ведення справ від імені клієнта	<ol style="list-style-type: none"> 1. Уповноваження осіб, які не перебувають в трудових відносинах з цим клієнтом (не є посадовими особами, не отримують заробітної плати від нього) на підписання договорів, представлення інтересів, прийняття рішень тощо шляхом оформлення відповідних довіреностей.
13.	Значний обсяг операцій з готівкою	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведення на користь клієнта фінансових операцій з готівкою на мільйонні суми

